

Bore kyrka, Jæderen (**kyba**). Namnet har varit föremål för diskussion, se *Danmarks Runeindskrifter* sp. 658, Lundgren-Brate s. 84, *Danmarks gamle Personnavne* sp. 440 och i dessa arbeten citerad litteratur.

Mansnamnet *Þordiarfr* är hittills endast känt från denna runinskrift; det enkla *Diarfr* är däremot ganska vanligt i Uppland.

Runföljden 39—47 **kupuaaukar** återger säkerligen ett *Guðlaugar*. *Guðlaug* är ett i runinskrifter vanligt namn, se Sö 263.

U 744 hör till Balles mest framstående ristningar. O. von Friesen jämför dess ornamentik med Ågersta-stenens (U 729): »De på Ågerstastenen som runram brukade djuren äro en friare utveckling av den ornamentik som består av ringlande, i åttor lagda djurslingor och som på Balles tidigare ristningar fyller stenens yta inom ett par efter stenens konturer lagda rundjur eller ett rundat runband av Livstens typ. Ett gott exempel på en ristning av sistnämnda typ erbjuder Gidsmarkensstenen . . .» (*Runorna*, s. 213 f.). Om Balles ristningar i Trögd se ovan s. 201.

745. Hammaren, Husby-Sjutolfts sn.

Litteratur: R. Dybeck, *Runa* (fol.) h. 1 (1865), s. 13; UFT h. 1 (1871), s. 44; S. B. F. Jansson, *Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941—43* (ATA).

Avbildning: Dybeck, a. a. pl. 4.

I *Runa* (fol.) skriver Dybeck: »Södra delen af Husby sjutolfts socken utgöres af allmänningen Hammaren och andra skogsmarker. På Hammaren finnas flere nu mer föga begagnade stigar, troligen gamla gång- och rid-vägar, af hvilka en, som har namnet tingsvägen, förenar sig med stora Ekolsundsvägen mellan Viggby och Kullinge. Runstenen står vid en af stigarna, på en jämnare plats omkring en half fjerdingväg norr ut från Lishammarsviken, samt omgifves af några mer och mindre skadade grafkullar och stenkretsar. En liten bautasten är der äfven, och

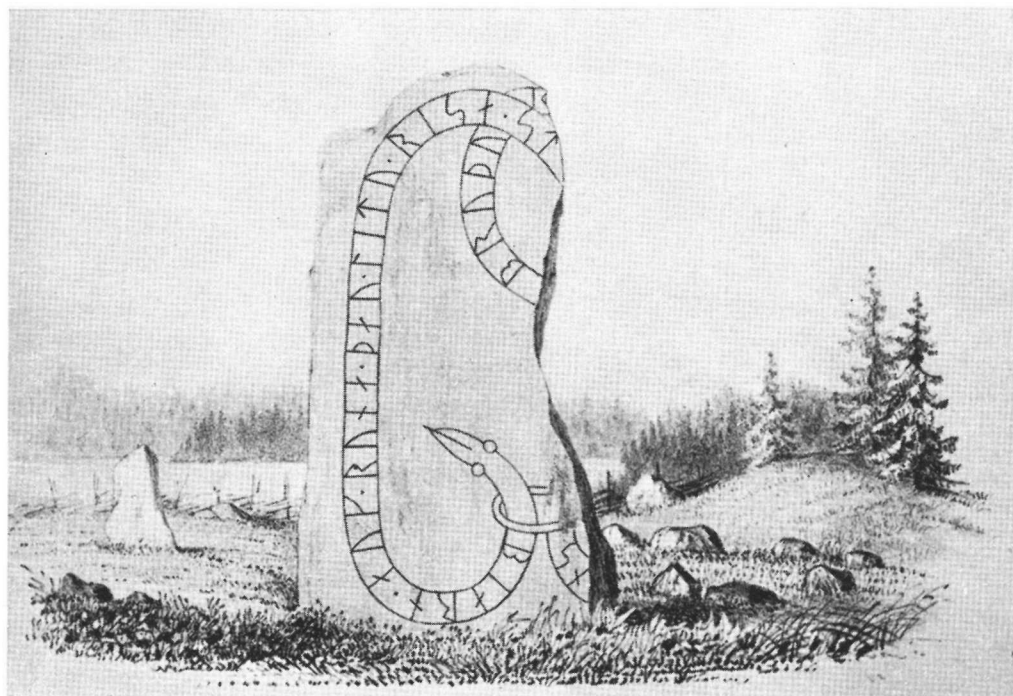

Fig. 178. U 745. Hammaren, Husby-Sjutolfts sn. Efter Dybeck, *Runa* (fol.).

tyckes utgjordt midtstenen i en nu i det närmaste förstörd skeppssättning. Runstenen är afslagen uppifrån och ned, såsom det synes, för länge sedan. Det afslagna finnes icke på stället.»

Stenen är numera försvunnen; den har förgäves eftersökts vid flera tillfällen 1941 och 1945.

Inskrift (enligt Dybeck):

biarn · auk · runa · pau · litu · risa · st ... brupur ... ns
 5 10 15 20 25 30

Biorn ok Runa pau letu ræisa stein ... broður ...

»Björn och Runa de läto resa stenen ... broder ...»

Om namnet *Runa* se U 687.

Ornamentiken tillhör en jämförelsevis ålderdomlig typ; ormhuvudet är sett uppifrån och har runda glosögon.

746. Hårby, Husby-Sjutolfts sn.

Pl. 74, 75.

Litteratur: B 604, L 670, D 1: 55. J. Bureus, Fa 6 s. 5 n:r 199, s. 87 n:r 199 (Bureus' egen uppteckning), s. 103 n:r 47 (Aschaneus), Fa 5 n:r 201, Fa 1 s. 49, Fa 13 s. 361, Fa 20 s. 14; Ransakningarna 1667—84; J. Hadorph, Resejournal (i Peringskiölds Monumenta 3); J. Peringskiöld, Monumenta 1 (31), Monumenta 4, bl. 13; P. Elvius, De Fierdhundria (auctor J. Arenius) Upsaliæ 1717 (feltryck 1617), s. 96 och 97; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 435; R. Dybeck, Reseberättelse 1860 (ATA), Runstenar i Uppland, hvilka tarfva en snar omvårdnad (1864, ATA); UFT h. 1 (1871), s. 43; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 84.

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 3 och B 604); Dybeck, D 1: 55; v. Friesen, foto (UUB).

Stenen står vid den s.k. Seglabacke, 1 km. NÖ om Husby-Sjutolfts kyrka, 400 m. SV om Hårby, 3 m. NV om landsvägen Ekolsund—Hjälsta kyrka. En något västligare plats är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna».

Enligt Bureus' anteckning i Fa 6 står stenen »Widh Hårby i Husby S.» Aschaneus i Fa 6: »J Trewddhärede i Hårby i Husby siutolft.» — Ransakningarna: »J Hårby Giärdet på Wäster sijdan om Byen, finnes een stoor breedh Runsteen een Mans högh, ligger lijtet på sudh medh Runeskrift wthhuggin, betydelsen weet ingen.» — Hadorph antecknar i sin resejournal fem runstenar från socknen: »en på Hårsta sudra gärde». — I runinskriftsförteckningen i Peringskiölds *Monumenta* 1 anges stenens plats vara »Hårby gärde moot kyrkian»; på träsnittet i *Monumenta* 4 finnes bläckanteckningen »Hårby gärde. i trögdz h:» (B 604: »Hårby gärde»; L 670: »Hårby gärde»). — I reseberättelsen för år 1860 skriver Dybeck: »Runstenen å Hårby (icke Hårby som Göransson och Liljegren skrifva) återfanns efter en hel dags letande.» I *Sveriges runurkunder* omtalar Dybeck, att han fann stenen »efter anvisning af 80-årige Anders Andersson i Hårby — den ende å orten, som hade reda på honom —, vid den föga befarna gärdesväg, som från byn sträcker sig sydvestligt mot kyrkan. Han är mycket lutande och träffades alldeles öfverhöljd af ett stenröse (odlingsrör).» I sin förteckning (1864) över runstenar, som »tarfva en snar omvårdnad», skriver Dybeck, att stenen står »mycket lutande i en åker». — I UFT (1871) meddelas, att stenen är »upprest vid vägen mellan Husby-Sjutolfts och Hjälsta kyrkor». Runstenen har sålunda efter Dybecks besök flyttats åt öster, fram till stora vägen.

Grå grovkornig granit. Höjd 1,60 m., bredd 1,50 m. Ristningsytan har på flera ställen flagrat, varvid smärre partier av ristningen ha gått förlorade. I stort sett är ristningen tydlig. Skadan upptill t. v. fanns redan på 1600-talet. Här torde ett djurornament ha fördärvats.